

Situació B

Només una part del professorat parla sempre en català amb els alumnes. Tot i això, l'ús del català en la docència augmenta progressivament, fins i tot fora de l'aula i especialment amb els alumnes que són en una fase inicial de l'aprenentatge de la llengua.

En la relació que s'estableix entre els companys, durant el desenvolupament de les tasques docents, s'utilitza normalment el català, tot i que s'acostuma a canviar de llengua amb o entre alguns interlocutors que usen el castellà com a llengua personal.

Hi ha 54 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ B

COMENTARIS:

- "L'ús del català en la docència va a la baixa progressivament des de la 2a legislatura del PP."
- "Hi ha professors que canvien al castellà, quan se'ls adreça un alumne en aquella llengua. Fet "terrible" per a la relació i futur de la llengua del nostre país."
- "L'ús del català entre alumnes és molt petit."

Situació C

El professorat, en la seva acció docent, utilitza majoritàriament el castellà com a llengua de relació amb els alumnes, i l'ús del català queda reduït a actuacions concretes d'aprenentatge.

En la relació que s'estableix entre els companys durant el desenvolupament de les tasques docents s'utilitza normalment el castellà, excepte entre alguns interlocutors que usen el català com a llengua personal.

Finalment hi ha 2 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ C

COMENTARI:

- "He contestat A d'acord amb la meva actuació, no sé què fan els altres professors."

Una persona no contesta

Hi ha una persona que s'identifica amb unes situacions A/B

3.2.2. Situació d'ús de la llengua per part de l'alumnat.

Les diferents situacions d'ús de la llengua que es donen dins el context escolar possibiliten dur a terme un ensenyament de la llengua ric en registres i capaç de desenvolupar competència en les funcions lingüístiques més diverses. És clar que, per tal que això sigui així, és necessari que els ensenyants actuïn amb intencionalitat i tinguin la capacitat d'aprofitar la vida de l'escola per convertir-la en una situació real d'aprenentatge.

Entre els indicadors que determinen una situació A, i d'acord amb la composició sociolingüística de l'alumnat, n'hi ha dos que corresponen a situacions alternatives del mateix grau. Tria el que més s'identifica amb la situació de la teva escola i indica-ho en l'apartat de respostes.

Situació A

A1. Els alumnes usen la llengua catalana espontàniament en la majoria de situacions d'ús que es donen dins el context escolar.

A2. Els alumnes usen la llengua catalana espontàniament en la majoria de situacions d'ús que es donen dins el context escolar, tot i que, entre ells, quan un interlocutor utilitza el castellà, acostumen a canviar de llengua.

Es duen a terme actuacions planificades per tal d'intercanviar l'ús del català entre els alumnes, fora del marc estrictament escolar.

Comentaris

- "A1 pot variar segons el grup".

Hi ha 26 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ A, de les quals:	
5 persones trien A1	19 persones trien A2

Situació B

Generalment, els alumnes usen la llengua catalana en determinades situacions d'ús que es donen dins el context escolar, especialment en aquelles que estan vinculades amb activitats curriculars i quan el mestre hi és present. Entre ells, utilitzen normalment el castellà, excepte entre interlocutors que tenen el català com a llengua familiar.

Es duen a terme actuacions concretes per a fomentar l'ús del català entre els alumnes, però aquesta inquietud no és compartida per tot el professorat.

Hi ha 12 persona que s'identifiquen amb una SITUACIÓ B
Hi ha 2 persones que s'identifiquen amb unes situacions A2/B

COMENTARIS:

- "No s'ha parlat de la problemàtica de la nostra llengua a les aules. El motiu per al qual passa això potser és degut a la temença d'iniciar un procés que pot incontrolar-se i afectar no només els alumnes sinó a les seves famílies i globalment a la cultura d'on provenen. En el subconscient està ancorada una certa temença ancestral, (la majoria del professorat són els fills de les persones que van viure la guerra civil i la postguerra) i un record repressiu molt fort. El fins ara govern central, negant-se a reconèixer molts drets lingüístics, ha fet aflorar aquests records, per desgràcia mai oblidats".

- "El mateix govern ha fomentat l'enfrontament entre les diverses modalitats de la llengua: català, valencià, etc. En una actuació perfectament planificada."
- "No sé si es duen a terme accions concretes, però el material el reben en català majoritàriament."
- "Cal diferenciar l'ESO del Batxillerat. En aquest últim la situació podria ser A2."

Situació C

La llengua castellana és usada majoritàriament pels alumnes en les diferents situacions d'ús que es donen dins el context escolar. L'ús del català queda reduït a actuacions concretes d'aprenentatge i a la relació espontània entre alguns interlocutors que tenen el català com a llengua familiar.

No s'ha qüestionat aquest tema perquè es considera que aquesta és una situació normal en una escola de les nostres característiques.

Hi ha 34 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ C
Hi ha 2 persones que s'identifiquen amb les opcions A2/C
Hi ha 1 persona que s'identifica amb les opcions B/C

Comentaris

- "B a ESO i batxillerat Humanitats-socials empen el castellà entre ells. Científic i Artístic el català."
- "A ESO, el castellà 100%. L'ús del català entre ells és amb el professor de català, naturals, socials, mates i anglès."

3.2.3. Activitats docents que es realitzen for a de l'àmbit escolar amb la intervenció del professorat.

Les sortides de treball i escolars, propicien la interacció amb altres nois i noies i també amb altres adults. Això ja és per si mateix un enriquiment dels usos lingüístics dels alumnes, però a més, si aquestes situacions són considerades com una ampliació del marc formal per a l'aprenentatge de la llengua, ens adonarem com poden ser de riques en registres i de quina manera tan natural poden desenvolupar funcions lingüístiques diferents a les que habitualment es donen dins de l'escola.

Situació A

La llengua de relació i de treball de les sortides escolars és el català i, sempre que es pot, es fomenta la interacció amb interlocutors externs a partir de pautes de conversació sobre temes concrets (enquestes, guions, qüestionaris...).

Per aquest motiu, quan es necessita l'ajut de monitors, el domini de la llengua catalana és un requisit per a la seva selecció. Així mateix, es donen orientacions als monitors i monitores per tal que adoptin un ús conscient de la llengua catalana en la relació amb els alumnes.

Moltes vegades aquestes activitats estan vinculades amb la llengua i la cultura catalanes en col·laboració amb entitats culturals de l'entorn.

Hi ha 21 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ A

COMENTARIS:

- "Alguns indrets de visites tenen guies en castellà que han de suplir alguns en català. Caldria vigilar que l'oferta turística i cultural a Catalunya fos completament catalana quan es tracta de visites escolars (guies, vigilants, programes...)"

Situació B

La llengua de treball de les sortides escolars és, generalment, el català, sobretot quan estan vinculades amb manifestacions culturals catalanes.

Normalment es disposa de monitors o acompanyants que tenen domini de la llengua catalana, però no tenen adquirit l'hàbit de parlar en català. S'ha donat alguna indicació esporàdica o personal per tal de provocar un ús conscient del català en la relació que estableixen amb els nens i nenes de l'escola. Malgrat això, com a llengua de relació, s'utilitza indistintament el català i el castellà.

Hi ha 35 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ B

COMENTARIS:

- "Hi ha alumnes —esporàdicament— que reclamen l'ús del castellà en les sortides i ho fan sense cap recança, ja que ho consideren un dret sense tenir en compte la cultura on viuen."
- "Ni la situació A ni la B reflecteixen d'una manera fidel la situació del centre."
- "Sí que tenen l'hàbit de parlar català."
- "Normalment els monitors o acompanyants parlen català com a llengua habitual."

Una persona no contesta

Situació C

No s'ha plantejat quina ha de ser la llengua de treball de les sortides escolars, cada mestre utilitza el seu propi criteri i, en general, depèn de l'àrea amb la qual està vinculada l'activitat en concret. Com a llengua de relació s'utilitza, normalment, el castellà, ja que és la llengua habitual de la majoria.

Hi ha 12 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ C

Hi ha 5 persones que no contesten.

3.2.4. Formació lingüística del professorat

La cultura lingüística dels ensenyants és un factor sociolingüístic important que cal tenir present a l'hora de plantejar una acció normalitzadora, ja que condiciona el canvi dels hàbits lingüístics adquirits per la comunitat educativa i influeix directament en el model lingüístic que una institució escolar ha de transmetre.

Situació A

Tot el professorat del centre té competència lingüística i la majoria té acreditacions per impartir la llengua catalana.

L'equip directiu planifica i fomenta la formació lingüística del professorat per tal d'actualitzar la cultura lingüística de l'equip docent.

Hi ha 23 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ A

Situació B

La major part del professorat té competència lingüística i acreditacions per a la docència en català. Periòdicament segueix cursos o seminaris d'assessorament didàctic i/o perfeccionament lingüístic.

Hi ha, però, un petit grup de mestres que no té prou competència lingüística i fa temps que no actualitza la seva formació lingüística, o bé ho fa de manera esporàdica.

Hi ha 41 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ B

COMENTARIS:

- "Els diferents equips directius que ha tingut el centre no han iniciat fins ara el Projecte Lingüístic entre altres raons per manifestar diferents sensibilitats envers el tema i per considerar que hi ha problemes més immediats a resoldre."
- "La situació precària del professor interí no possibilita sempre fer cursos de reciclatge, on necessita fer altres tasques abans d'actualitzar-se plenament en estratègies d'ensenyament."
- "No sé si es fan cursos de perfeccionament lingüístic."
- "No sé quins cursos fan els meus companys."

Situació C

Només una petita part del professorat té competència lingüística i acreditacions per a la docència en català. Periòdicament segueix cursos o seminaris d'assessorament didàctic i/o perfeccionament lingüístic.

Una bona part del professorat no té prou competència lingüística, fins i tot hi ha algú que té dificultats per expressar-se en català amb fluïdesa. Fa temps que aquests mestres no actualitzen la seva formació lingüística, o bé ho fan de manera esporàdica.

Hi ha 5 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ C

Hi ha 3 persones que no contesten.

COMENTARIS:

- "El professorat té competència lingüística en llengua catalana, però si és castellanoparlant fa majoritàriament les classes en castellà. No crec que segueixin o actualitzin la seva formació lingüística."
- "Suposo que l'antídot deu respondre a la situació B -com la majoria de centres- però no conec quina és la realitat del professorat."

3.2.5. Organització del personal docent per raó de l'ensenyament i aprenentatge de la llengua

Per tal d'assegurar l'adquisició de competència lingüística de l'alumnat, a més de tenir en compte el model lingüístic de l'adult, cal l'aplicació d'una metodologia que afavoreixi la comunicació entre els alumnes. Això requereix dur a terme diferents tipus d'organització, especialment un treball en petit grup que permeti incidir en els processos d'aprenentatge dels alumnes.

Per tant, serà important analitzar si els criteris d'assignació dels mestres als diferents llocs del centre afavoreixen l'aplicació d'aquestes estratègies metodològiques i fins a quin punt hi ha disponibilitat del personal docent per dur-les a la pràctica.

Situació A

L'assignació de cursos es fa per raó de les necessitats sociolingüístiques del centre.

L'equip docent adopta diferents fórmules d'organització, per tal de donar resposta a les necessitats generals per la implementació del nou sistema educatiu amb els recursos humans ordinaris del centre, i garanteix així els drets lingüístics individuals dels alumnes, el tractament de la diversitat, el suport al PIL i l'atenció del alumnes d'incorporació tardana.

Hi ha 29 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ A

Situació B

Els criteris establerts per a l'adscripció del personal docent respecten la normativa que fa referència al domini lingüístic del professorat, però a la pràctica no s'apliquen satisfactòriament perquè sovint s'anteposen interessos personals a les necessitats sociolingüístiques del centre.

En algun/s cicle/s, l'equip docent adopta diferents fórmules d'organització per tal de donar resposta a les necessitats generades per la implementació del nou sistema educatiu i garantir així els drets lingüístics individuals dels alumnes, el tractament de la diversitat, el suport al PIL i l'atenció dels alumnes d'incorporació tardana. Aquest tipus d'organització es duen a terme amb els recursos humans ordinaris, però no es poden generalitzar perquè això suposa canvis metodològics i organitzatius que no són assumits per tothom.

Hi ha 26 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ B

COMENTARIS:

- "No se sap com enfocar de dir a un professor que caldria que adoptés el català com a llengua vehicular del centre sense provocar un conflicte amb aquest."

Hi ha 5 persones que no contesten

Situació C

Els criteris aplicats a l'adscripció del personal docent no tenen en compte les necessitats sociolingüístiques del centre. Es dona preferència a interessos personals: antiguitat, etc.

No s'ha plantejat cap tipus d'organització de l'equip docent per tal de garantir els drets lingüístics individuals dels alumnes, el tractament de la diversitat, el suport al PIL o l'atenció dels alumnes d'incorporació tardana, ja que es considera que l'administració educativa ha d'adjudicar recursos humans extraordinaris.

Hi ha 16 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ C

Hi ha 3 persones que no contesten

COMENTARIS:

- "Però com que la majoria del professorat ho fa tot en català, això no té cap conseqüència."
- "De fet tot i que els criteris no prioritzen la llengua, més del 90% del professorat parla habitualment en català."

Hi ha una persona que no contesta

3.2.6. Organització i ús dels recursos material i didàctics

El fons de material terminològic i l'equipament didàctic necessari per a l'aprenentatge de la llengua han de ser coherents amb el projecte lingüístic del centre, per tal que puguin desenvolupar-se adequadament les activitats pedagògiques que es volen dur a terme.

Per tant, serà interessant conèixer el grau d'organització i ús d'aquests recursos, a fi de preveure les estratègies de gestió que permetin prosperar en la seva rendibilitat.

Situació A

Per tal d'afavorir la docència en català, l'escola compta amb un fons de material didàctic i terminològic adequat per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua catalana que és a l'abast del professorat i que ha estat organitzat a partir d'uns criteris pedagògics comuns.

Els materials didàctics són adequats als interessos i a les necessitats dels alumnes i s'utilitzen habitualment a l'aula.

Hi ha 27 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ A

Situació B

Per tal d'afavorir la docència en català, l'escola té un fons de material didàctic i terminològic adequat per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua catalana, però manca revisar-lo i organitzar-lo, o està en vies de revisió i organització (depèn del cicle o departament.)

El material didàctic existent a les aules, tot i que sovint s'adequa als interessos i a les necessitats dels alumnes, no sempre s'utilitza amb el màxim d'aprofitament, ja que manca compartir uns criteris pedagògics.

Hi ha 31 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ B

COMENTARIS:

- "Molts professors no fan l'esforç d'adaptar nou material al català. Tampoc hi ha una actuació a nivell de Departament en aquest sentit. L'adaptació requereix esforç i temps, cosa que no tothom té o pot dedicar."
- "Existeix al centre la "figura" de coordinador lingüístic a disposició de tot el professorat que en vulgui fer ús. (Crec que va molt bé en ocasions molt concretes.)"

Situació C

El material didàctic i el material terminològic adequats per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua catalana, i per afavorir la docència en català, són insuficients.

Manca organitzar-los i ampliar-los.

No s'ha plantejat cap actuació conjunta en aquesta línia.

Hi ha 10 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ C

Hi ha 7 persones que no contesten.

3.2.7. Activitats complementàries

Les activitats complementàries són de caràcter voluntari i tenen la finalitat de perfeccionar i ampliar la tasca educativa, cultural i social del centre. Com a tals, han de ser coherents amb el PEC. Normalment es duen a terme dins una ampliació de l'horari escolar. En qualsevol cas, l'horari ha de ser establert pel consell escolar del centre.

Des de l'òptica de l'ensenyament i aprenentatge de la llengua, seria interessant conèixer si l'escola aprofita aquesta possibilitat per enriquir els coneixements lingüístics dels alumnes.

Situació A

Les activitats complementàries que es realitzen a l'escola (totes o algunes) tenen la finalitat de perfeccionar i ampliar el coneixement de la llengua i la cultura catalanes i/o fomentar l'ús de la llengua catalana en diferents funcions i registres.

Per tant: la llengua vehicular de les activitats complementàries és el català. Tota la informació oral i escrita referent a l'organització d'aquestes activitats es dona en català (a través de reunions, circulars, taulers d'anuncis, etc.)

Hi ha 18 persona que s'identifica amb una SITUACIÓ A

Situació B

Tota la informació oral i escrita referent a l'organització de les activitats complementàries es dona en català (a través de reunions, circulars, taulers d'anuncis, etc.).

No es realitza cap activitat específica amb la finalitat de millorar l'aprenentatge de la llengua catalana i/o fomentar-ne l'ús. Malgrat això, el català és la llengua vehicular de la majoria d'aquestes activitats.

Hi ha 41 persones que s'identifiquen amb una SITUACIÓ B

Situació C

No hi ha cap criteri establert sobre la llengua en què s'han de vehicular aquestes activitats, a la pràctica s'utilitza el català i/o el castellà d'acord amb els criteris personals de cadascú.

Hi ha 6 persones que s'identifica amb una SITUACIÓ C

Hi ha 9 persones que no contesten.

3.2.8. CONCLUSIONS

Tot i que aquest qüestionari és només una petita mostra, cal atorgar-li aquest valor. Tanmateix pot ser un indicador significatiu d'una realitat.

Així pel que fa al fet inqüestionable de quina ha de ser la llengua vehicular a la secundària les informacions obtingudes no són encoratjadores i la majoria admet que només una part del professorat parla sempre en català amb els alumnes. Hi ha també el factor recurrent del canvi de llengua amb interlocutors castellanòfons.

Quant a la situació de l'ús de la llengua per part de l'alumnat sembla que dins aquesta mostra la majoria de professorat confirma que la situació predominant és l'ús del castellà i que l'ús del català queda reduït a actuacions concretes d'aprenentatge. També hi ha una dada interessant que diferencia l'ESO i al batxillerat, en el fet que al Batxillerat hi ha un augment de l'ús del català.

Pel que fa a les activitats docents fora de l'àmbit escolar amb la intervenció del professorat manifesten que el català és generalment la llengua d'ús, però que no és un requisit ni per a les persones que fan de monitors ni de la institució educativa, per tant és un aspecte que es deixa a l'atzar. I sovint la llengua que s'estableix entre els monitors en veure que els alumnes parlen en castellà és adaptar-se ells a aquesta llengua, és a dir canviar de llengua i passar al castellà. Sovint hi ha alumnes que ho reclamen.

La formació lingüística del professorat tampoc no és correspon a la banda alta. La majoria constata que el professorat té competència lingüística i acreditacions per a impartir en català, tanmateix hi ha persones que no la tenen ni tampoc fan res per a actualitzar-la.

Pel que fa a l'organització del personal docent per raó de l'ensenyament i aprenentatge de la llengua les opinions estan força igualades en prioritzar aspectes relacionats amb les necessitat sociolingüístiques. Hi ha però una part important de professorat que creu que s'anteposen interessos personals a les necessitats sociolingüístiques del centre. I una bona part apunta, a més a més, que no s'ha plantejat la problemàtica al centre pel fet que ha de ser l'administració educativa qui ha d'adjudicar recursos humans extraordinaris.

Quant a l'organització i ús dels recursos de material didàctic. Una majoria comenta que tot i tenir material didàctic i terminològic adequat per a l'ensenyament i aprenentatge de la llengua catalana, no sempre se'n treu el rendiment màxim. Manca coordinació i compartir criteris pedagògics.

Hi ha una majoria que considera que les activitat complementàries de caràcter voluntari es fan de manera majoritària en català.

3.3. Introducció a l'entrevista en grup

Els objectes de la ciència de la cultura depenen dels nostres conceptes; no existeixen independentment del que nosaltres (o algú) pensem que són.

Trevor Pateman

Les dades estadístiques resultat de l'enquesta serveixen com a punt de partida d'una realitat objectivable amb independència dels estats dels subjectes. Aquestes dades són complementades i més tard confrontades amb aquesta metodologia interpretativa. Aquest enfocament ens permet entrar en el món subjectiu i així poder interpretar els pensaments, sentiments, creences que hi ha darrera les persones.

Segons Bastardas (1999 c)³³

"Entendre, per tant, els processos d'evolució sociolingüística de grups diferents en contacte implica una aproximació multidimensional i transversal que ens permeti veure les interrelacions ecològiques que sostenen els elements presents de la situació, i, molt especialment, tal com aquestes són sintetitzades i recollides en les representacions mentals, en les relacions emocionals, i en les decisions lingüístiques dels individus afectats"

3.3.1. Tipus d'entrevista

S'ha optat per una entrevista no dirigida i no estructurada, perquè d'aquesta manera permet crear un bon clima i que el grup expressi amb més llibertat les opinions i sentiments. Es demana als participants a parlar sobre el tema proposat amb una guia o unes preguntes mínimes. En aquest sentit va ser molt favorable el fet que els nois i noies ja m'havien conegut el dia que el grup-classe va respondre l'enquesta. En aquell moment ja se'ls va informar de la sessió de l'entrevista, tot i que no sabien quines persones serien les entrevistades.

El rol de l'entrevistadora/moderadora és conduir la interacció a partir de tot allò que es vol obtenir sobre el tema. S'intenta un enfocament poc directiu, ja que els nois i noies responen, comenten, opinen i escolten l'opinió dels altres membres del grup. I sovint és el mateix grup que genera altres qüestions. També, sobretot amb el més petits, s'ha d'intervenir per a reconduir l'entrevista.

En aquest cas el paper d'entrevistadora/moderadora recau en la mateixa persona, la qual cosa comporta una tasca força complexa, sobretot si no es té pràctica, com és el cas. Així comporta, per una banda, no només l'habilitat de conduir i reconduir l'entrevista i les diferents intervencions segons el grup que es té al davant, sinó també anotar observacions que puguin ser importants per tal d'obtenir el màxim profit del tema en qüestió.

³³ Bastardas, A. t (1999c). "Les relacions entre política lingüística i comportament lingüístic". *Revista de Llengua i Dret*, 31.

Quan la mateixa persona és l'entrevistadora/moderadora i observadora demana un esforç addicional. Per a això es va preparar una graella que es pot veure a l'annex on s'anava marcant qui era qui parlava, així com algunes observacions per a la transcripció.

Objectius de l'entrevista	<p>Saber quines són les opinions, percepcions i creences sobre:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Els usos lingüístics a l'educació primària i secundària. - El contacte de llengües - L'ús social del català - El canvi de llengua - La llengua familiar - Llengua entre iguals - La immigració i integració - Assoliment competències - La llengua de Catalunya - Identitats - ...
Tipus d'entrevista	<ul style="list-style-type: none"> - En grup: grups de 7 alumnes del grup classe triat aleatòriament. - No estructurada: L'esquema de preguntes i seqüències no està fixat prèviament. - No dirigida: exhortar el grup a parlar sobre un tema proposat.
Contingut i tipus de preguntes	Caràcter obert. Els entrevistats han de construir la resposta.

Mostratge i nombre persones	<p>7 persones per grup-classe triades aleatòriament.</p> <ul style="list-style-type: none"> - 5 grups de 4t d'ESO - 5 grups de 2n de batxillerat - 10 grups de 6è de primària <p style="text-align: right;">(20 grups en total)</p>
------------------------------------	--

Desenvolupament de l'entrevista	
Durada de la sessió	1 hora, 1 sessió per grup.
Explicació del propòsit i dels objectiu	Ja el coneixien el dia de l'enquesta.
Explicació de com es desenvoluparà.	Explicacions pràctiques per a la correcta audició i posterior transcripció. Se'ls explica per què serveix la graella. Desenvolupament.
Formulació de preguntes	S'exposa una qüestió inicial per a tot els grups a partir d'aquí, s'inicia la conversa en grup.
Enregistrament de l'entrevista	Anotacions noms graella, observacions.

Procés de l'entrevista

- Enregistrament de l'entrevista.
- Observacions sobre l'enregistrament.
- Observacions sobre les actituds.
- Transcripció íntegra de les entrevistes.
- Còpies de les transcripcions.
- Lectura preliminar i familiarització de les dades Captació i visió global.
- Llista de temes clau : subratllat tenint en compte el tipus d'unitats d'informació per poder-los classificar posteriorment.
- Determinació dels criteris per a les temàtiques.
- Categorització.
- Anàlisi i interpretació de la informació per centre, nivells, global.
- Text interpretatiu provisional.
- Redacció informe final.

Cadascuna de les transcripcions va ser feta immediatament després de l'entrevista per tal de poder facilitar la captació de tots aquells aspectes que podien perdre's a través del temps.

Així el procés de l'anàlisi és guiat pels objectius de la investigació i s'hi sumen les interpretacions, intuïcions, observacions que sorgeixen durant l'entrevista. És, evidentment, un procés circular, continu, dinàmic i reiteratiu fins arribar a l'informe final.

Les entrevistes s'adjunten a l'annex. S'han transcrit fidelment tal i com parlaven els nois i noies. No interessava com ho diuen sinó el que deien. Tot i que se'n poden extreure conclusions sobre el discurs segons l'edat i maduresa dels nois i noies i la competència comunicativa.

3.3.2. L'entrevista en grup

No hi ha res tan provocador per a la teoria com els problemes i els esforços pràctics .

Joshua A. Fishman

3.3.2.1. Introducció

Per a l'anàlisi qualitativa del treball de camp a través de les entrevistes en grup, el procés és de forma cíclica i circular i no seqüencial i lineal. Així aquest procés implica tot un treball que comença amb l'enregistrament del grup entrevistat, la transcripció literal del contingut i un seguit de lectures globals per a poder anar establint categories, és a dir conceptes, idees que l'entrevistadora pretén captar.

A mesura que es va avançant en les categoritzacions significatives – mots clau, idees recurrents, convergències, divergències, conceptes, símbols- van sorgint de manera més clara els temes i els aspectes que, de manera més o menys encertada, s'han anat fent més nítids per a reflectir no només els continguts manifestos i explícits, sinó també, en certa manera, uns continguts latents que es posen de manifest a partir de les inferències de l'entrevistadora.

Si en la part de la investigació quantitativa hi ha dues fases diferenciades, és a dir la recollida de dades i l'anàlisi de la informació, en l'anàlisi qualitativa les fases s'alternen des del començament fins a la redacció del text final. Tot utilitzant una metàfora pictòrica és com una pintura que s'observa en la seva globalitat i que permet apropar-s'hi i anar-ne visualitzant de manera més propera i minuciosa les diferents parts, que l'estudiós de l'art o l'amateur, creu més interessants, i després poder tornar a fer-ne una contemplació en tota la seva globalitat. Segurament s'hi veuran moltes més coses, i evidentment en poden quedar moltes altres per focalitzar i analitzar.

Amb aquesta metàfora pictòrica, també cal afegir-hi que el tema o temes d'estudi o d'observació poden ser diferents i diversos, segons la intencionalitat, per tant, això fa possible que de la mateixa obra, posteriorment es poden observar i anar a l'encontre de noves aprehensions a partir de la mateixa realitat contemplada i estudiada.

És evident que aquesta tasca es pot fer de múltiples maneres: codificació per mitjans informàtics, amb l'ajuda d'un observador a l'hora de les entrevistes, amb la complicitat d'altres col·legues. En aquest cas tot el pes recau en una sola persona, la qual cosa té de positiu que hi ha una captació i una percepció global dels diferents contextos en què s'ha treballat. Tanmateix l'acte d'interpretació, el fet de donar sentit a tot allò que s'ha anat aprenent pugui tenir connotacions més subjectives.

Cal remarcar que a les entrevistes en grup, s'ha d'entendre el terme grup com a sinònim d'un col·lectiu en aquest cas nens i nenes, nois i noies que estan rebent educació primària i secundària. És a dir alumnat que participa amb algunes diferències – que s'aniran observant- d'una mateixa situació i experiència educativa. Així, s'estudia un conjunt de persones, pertanyents a la institució educativa, no individus en particular. Tanmateix el lector o lectora pot llegir les entrevistes on queden reflectits els individus i extreure'n, també, les seves pròpies conclusions.

Objectiu de l'entrevista en grup: reunir un petit grup de nois i noies del grup classe per tal que parlin de les seves percepcions, experiències, vivències, emocions en relació al tema establert i permetre en la interacció amb els altres propiciar la reflexió, el contrast, l'argumentació, el comentari i, per tant, copsar aspectes que l'entrevista individual no possibilita.

Com s'ha dit, s'ha optat per l'entrevista no dirigida amb un guió previ obert i no estructurat, amb la intenció d'adaptar-se a les característiques del grup, fet que permet crear empatia i fer sentir còmodes els membres del grup. Permet ser flexible, però comporta un fort desavantatge. Presenta problemes a l'hora d'analitzar la informació i sistematitzar-la. I fa difícil la comparació entre els grups, ja que tot i que les diferents temàtiques afloren sempre, ho fan de maneres diferents i disperses. És també important la pràctica i el grau de saber fer de l'entrevistadora/moderadora. En aquest cas una aprenent.

Relació entrevistadora/moderadora

Els nois i noies entrevistats coneixien prèviament –el dia de l'enquesta- que un petit grup de la classe participaria en una entrevista. Aquest fet ja creava una coneixença prèvia del tema i de l'entrevistadora. Així es partia d'una situació en certa manera anunciada. S'intentava establir un clima de confiança i empatia i afavorir la participació de tot els membres del grup.

Formulació de les preguntes

Les preguntes són l'estímul per a l'entrevistat. Pel fet de tractar-se d'una entrevista no estructurada, s'intentava fer aflorar a través de preguntes, reflexions, les opinions, pensaments, percepcions dels tema en qüestió. Es partia sempre d'una pregunta inicial que representava el fil que connectava la trobada i la seva reflexió sobre el tema presentat el dia de l'entrevista. Era una bona manera d'encetar el tema i propiciar la intervenció dels participants.

Estratègies que s'han utilitzat

Cinema, experiències d'altres entrevistes a altres centres, posar-se a la pell de l'altre, posar exemples... segons el grup i la seva dinàmica.

Mostra: mostratge aleatori

S'elegeixen a l'atzar 7 alumnes del grup classe a la qual prèviament s'havia passat l'enquesta.

Segons Arnal (1994) Del Rincon et al (1995)³⁴

"L'investigador interpretatiu o constructivista segueix un procés holístico-inductivo-idiogràfic que li permeti una comprensió global dels fenòmens i situacions que estudia; tracta de crear un clima social adequat perquè les persones puguin respondre fidelment segons llurs experiències i vivències, tenint en compte la idiosincràsia dels fenòmens i el context de les situacions. Aquest enfocament permet estudiar la realitat en la seva globalitat (enfocament holístic) i contextualitzant-la".

3.3.2.2. Presentació situació

El dia de la presentació i resposta de l'enquesta a cada grup-classe, a part de l'oportuna explicació sobre el contingut i la finalitat de les preguntes, se'ls informava que més endavant es realitzaria una entrevista en petit grup per tal d'obtenir altres informacions sobre el tema. Aquesta coneixement previ del tema per una banda, i de la persona per l'altra, facilitava i donava un cert aire de continuïtat i de cosa sabuda a l'hora d'iniciar l'entrevista en grup.

El dia de l'enquesta s'establia la data per a l'entrevista amb el tutor o tutora. Havien de ser set alumnes triats de manera aleatòria. En la majoria de centres es feia al moment de l'entrevista i d'altres ja estaven fets. Això va comportar que en dos casos no es complissin tots els requisits i, després de l'entrevista, saber que hi havia hagut un malentès i s'havia demanat voluntaris i en l'altre cas hi havia hagut el filtre de la persona que els tutorava per evitar conflictes d'actituds.

S'intentava que la primera intervenció de l'entrevistadora fos sempre o gairebé sempre la mateixa com a punt de partida. i a partir d'aquí, s'anaven formulant altres preguntes, tenint en compte com s'anava desenvolupant l'entrevista i les característiques del grup.

³⁴ Arnal, 1994; Del Rincón i altres (1995) Metodologies de la investigació qualitativa (1997) Barcelona, Universitat Oberta de Catalunya

Així després de recordar-los el motiu pel qual eren allà, que val a dir, exceptuant algun cas d'extrema tímidesa a tothom li agradava el fet de poder estar a l'entrevista.

En iniciar l'entrevista es demanava si tothom tenia competència oral en català. La majoria de persones entrevistades parlaven català, amb algunes excepcions. Però s'ha de dir que tothom va fer l'esforç de parlar-lo durant l'entrevista. En acabar, en diferents grups entre ells comentaven com havia anat i canviaven de llengua: ho feien en castellà.

Així, l'entrevista s'iniciava, generalment, explicant-los que segons informacions i estadístiques els estudiants de Catalunya de les noves generacions són els que tenen més coneixement de la llengua catalana. Tenen una bona competència en la comprensió lectora, oral, escrita, en canvi tot aquest coneixement i aquestes competències no es tradueixen en un ús de l'expressió oral, és a dir, a amb el fet d'usar el català com a llengua de comunicació oral en tots els àmbits i situacions.

A l'educació primària, cal dir que, en primer lloc són més petits, els discurs és diferent, però tenen arguments i propostes clares i interessants. Els més immadurs es queden sovint en l'anècdota o bé repeteixen idees ja exposades. Se senten molt contents de participar en una entrevista i per a aquest tema.

Pel que fa a la transcripció s'ha estat fidel a l'expressió de l'alumnat.

3.3.2.3. Temes i subtemes.

Durant aquest treball interpretatiu s'han extret els temes i subtemes següents:

Per al receptor o receptora sempre li queda l'oportunitat de recórrer a les transcripcions de les entrevistes i extreure'n d'altres...

A. Creences, opinions, percepcions l'ús social del català

A.1. El català no és necessari per a viure

- A.2. Català: llengua de la ruralia*
- A.3. Castellà: llengua majoritària*
- A.4. Català: llengua minoritzada*
- A.5. Respecte per l'altre*
- A.6. El català no està de moda*
- A.7. El català, llengua marcada*

B. Usos lingüístics no familiars

B.1. Tria lingüística en la interacció

- B.1.1. Canvi de llengua*
- B.1.2. Conversa bilingüe*
- B.1.3. La llengua de coneixença*
- B.1.4. Comoditat i manca d'esforç, dificultat*

B.2. La llengua familiar

- B.2.1. Transmissió generacional*
- B.2.2. Tria lingüística en l'àmbit familiar*

C. Llengua i educació

- C.1. Llengua vehicular de l'educació
- C.2. La llengua vehicular de l'educació: primària vs secundària
- C.3. La interacció al centre educatiu
- C.4. Materials curriculars

D. Comunicacions institucionalitzades i individualitzades

- D.1. Ús públic ús privat
- D.2. Competència i ús

E. Ideologies

- E.1. Conflicte lingüístic
- E.2. Fatxes vs independentistes
- E.3. Importància del grup: adolescents influenciables.
- E.4. Catalunya vs Espanya

F. Identitats

- F.1. Sentiment de pertinença

G. Immigració

- G.1. Immigració, integració, entorn

H. Aprenentatge del català

- H.1. El català, llengua difícil

I. El català i el món laboral

J. El català i les institucions

K. El català i el lleure

L. Els mitjans de comunicació

M. Propostes alumnat

N. Creences, opinions i percepcions de l'ús social del castellà

- N.1. Llengua majoritària
- N.2. Respecte per l'altre
- N.3. Llengua de moda i de la joventut
- N.4. Llengua amb futur

O. Usos lingüístics: llengua familiar

- O.1. Transmissió generacional i tria lingüística

P. Llengua i educació

- P.1. Castellà llengua vehicular
- P.2. Llengua d'interacció al centre

Q. Competència i ús

- Q.1. Castellà llengua fàcil

R. Castellà. Llengua oficial d'Espanya

S. Identitats

T. La immigració

3.3.3. Informe de l'entrevista

A. Creences, opinions, percepcions de l'ús social del català

A.1. El català no és necessari per a viure

Els nois i noies constaten de manera força general que a Catalunya es pot viure perfectament sense parlar català. Manifesten que no es fa necessari per a viure. I per a alguns el català es parla cada vegada menys. Constaten que es pot viure en castellà. I per a una part de nois i noies això ho consideren injust. El català per a molta gent és un idioma que no fa servei, si se sap el castellà ja es pot anar per tot arreu. La llengua predominant és el castellà. Hi ha força opinions que creuen que no hauria de ser així.

Aquest fet, però, és percebut de manera diferent segons el context familiar educatiu i l'entorn més immediat. Així els nois i noies catalanòfons –per transmissió generacional o no– de zones on el context és favorable a la interacció en català són conscients que costa de trobar una simetria lingüística en tots els àmbits i situacions i veuen que el català no és la llengua predominant. Es dolen d'aquest fet i comenten les informacions que tenen de zones on el català està en una situació molt precària. Fan sovint referència a poblacions del cinturó industrial de Barcelona.

Pel que fa a l'alumnat de les poblacions del Baix Llobregat, de manera força majoritària no ho veuen tan problemàtic i ho consideren normal, ja que el context on viuen no els possibilita la pràctica i l'ús del català. Per a alguns aquest fet és una pèrdua i una manca d'oportunitats i d'igualtat i per a d'altres no creuen que això els perjudiqui. Les persones catalanòfones d'aquesta zona se senten en una situació minoritària. I sovint manifesten que se'ls fa difícil d'usar-lo amb normalitat.

Marta:	: (...) El català és un idioma que no ens fa servei, sabent el castellà ja és bàsic per anar per tot arreu. I joestic en contra de tot això. IES Joanot Martorell. ESO.
Elba:	Jo trobo que si ara al mercat es comencés a parlar català i vingués algú i es digués aquí en aquest poble es parla català, però no. Aquí es parla castellà i no ho intenten CEIP J.J. Ortiz.

Jordi:	Però és que aquí depèn de l'ambient. Aquí a Vilafranca és bastant català, però te'n vas a tot Barcelona a les indústries com a Sabadell, Terrassa, Tarragona allà on hi hagi indústria l'ambient és molt diferent i casi tothom que si parla a casa castellà parlarà castellà, però, com diu el Pau, l'ambient d'aquí potser afavoreix més parlar en català. IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
Magda:	És com un pèndul. A la guerra civil el català no es podia parlar, però a casa tothom el parlava, i ara és al revés, el podem parlar i ara no el fem servir. No sé... IES Bernat el Ferrer. Batxillerat.
Imma:	A les notícies només surten les coses negatives dels catalans. L'enfoc que ens donen ...la visió que té Espanya de nosaltres és la de la TV del PP. com ells volen que ens vegin i treuen els més radical els que més la lien i això no és així. IES Bernat el Ferrer. Batxillerat
Alba:	Els mitjans de comunicació tenen una influència molt gran i fan formar opinió a partir del que sents o llegeixes, és igual. ES Bernat el Ferrer. Batxillerat.

A.2. Català: llengua de la ruralia

Hi ha persones que consideren que el català es parla només- o queda reclòs - al món rural o segons diuen als pobles petits. Aquest aspecte queda molt reduït a la percepció del nois i noies segons l'experiència viscudes, l'ambient en què es mouen, si coneixen en un major o menor grau Catalunya. Són capaços, però de reflexionar-hi i polemitzar sobre el tema. És evident que segons l'edat el discurs és diferent i les vivències també.

Mònica:	: (...) als pobles petits tota la gent parlava català, però ara no queden gaires pobles petits. CEIP Can Vidalet.
Tais:	Com em passa a mi al meu barri, perquè al meu barri tothom parla en castellà i jo no puc practicar. CEIP Baltà i Elies.

A.3. Castellà: llengua majoritària

Tothom està d'acord que la llengua que més se sent és el castellà. En preguntar sobre les possibles causes d'aquest fet, les respostes són diverses i sovint controvertides. Per a alguns és degut al contacte amb persones vingudes de la resta de la península i que per diversos motius, que s'aniran exposant, no parlen català, per la qual cosa la interacció no es fa possible. I per tant, hi ha un manteniment i un predomini del castellà per damunt del català.

Aquest fet del manteniment i predomini del castellà l'atribueixen entre d'altres causes al fet de donar-se grans concentracions de gent castellanòfona, que no s'ha bilingüitzat, procedent de la immigració de la resta de la península i aquest context no possibilita la interacció en català. Aquesta consideració és de manera majoritària a poblacions com Sant

Andreu de la Barca. a Molins de Rei i Esplugues, depenent, també, en major o menor grau de la tipologia del barri. Igualment a Vilafranca hi ha diferència segons la barriada³⁵.

No expliciten, però, que és la generació del seus pares la que ha poblat una bona part d'aquestes localitats. Ho fan, en tot cas, com a experiència personal. Per explicar quina és la seva llengua familiar, per exemple, però no hi ha una clara consciència d'aquest fet.

Cinta:	Que pels voltants de Barcelona, allà com que hi ha molts més immigrants, tothom parla més en castellà. No saben català, per exemple a l'Hospitalet de Llobregat no saben el català, llavors la gent parla el castellà. CEIP Critòfor Mestre.
Felip:	Això depèn de la zona, perquè tu te'n vas, bueno, aquí encara, el nivell de català és bastant bo, però si vas al cinturó de Barcelona a l'harver-hi més indústria i acollir més immigració de tot Espanya hi ha un nivell de castellà més elevat (...) IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
Fernando:	Aquí a Sant Andreu de la Barca l'arribada d'immigrants d'Andalusia és general. Aquí, per exemple, jo parlo català i em sembla que la Núria també, però els demés es parlen en castellà. IES El Palau. Batxillerat.

Aquest tema genera controvèrsia, ja que per a alguns aquest fet és injust i tanca les portes al coneixement i ús de la llengua catalana i per a d'altres és vist com a normal, ja que saber i usar el català no els aporta res ni té cap significat per a ells. Així es contemplen diferents percepcions, per una banda, sorgeix un sentiment de manca d'igualtat d'oportunitats que es poden donar en altres contextos. Aquestes persones tenen una comprensió i sensibilitat envers la diversitat lingüística i cultural. Per a d'altres, aquest és un fet normal i no hi veuen cap necessitat que sigui diferent. Són, generalment punts de vista poc comprensius sobre què és què representa Catalunya. Aflora també el sentiment d'indignació per part de joves, sobretot de Vilafranca, davant d'aquest fet i consideren que és una situació inadmissible.

Alfed:	Si tu no sabes catalán i estás en Cataluña i encima ni te hablan en catalán, fijo que no lo aprendes IES El Palau. ESO.
Jose:	Yo veo mejor que primero aprendan castellano i después el catalán porque les abre más puertas. Si aprenden castellano les abren las puertas a toda España(...), en cambio si saben catalán sólo les abre las puertas en Cataluña i en Valencia i es más reducido. Tienen más posibilidades en hablar castellano. IES EL Palau. ESO.

³⁵ Pel que fa a Vilafranca l'estudi de Bastardas (1985) *La bilingüització de la segona generació immigrant*; (1986) *Llengua i immigració* tracta aquest tema. Fora interessant de continuar un estudi processual del fenomen.

Jordi:	Si la gent no pogués sobreviure amb el castellà, tothom trindria de parlar català, per força tothom l'aprendria,(...) tothom parlaria català. És com si jo vaig a Anglaterra haig d'aprendre l'anglès, doncs si vas a Catalunya perquè no has d'aprendre el català? I no l'has d'utilitzar ? És que no ho entenc, això. IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
--------	---

A.4. Català: llengua minoritzada

Davant d'aquest fet del predomini del castellà i de la poca presència i normalitat de l'ús del català, sorgeixen diverses opinions pel que fa a la salut d'aquesta llengua. Cal remarcar que des d'una òptica teòrica i general tothom o una majoria està d'acord que cal usar-la, ja que la pervivència i continuïtat depèn del seu ús. Sembla, però, que per a algunes persones és una consideració que cal fer per ser "políticament correcte", més que no pas per convicció.

Hi ha també algunes opinions que consideren obertament que hauria de desaparèixer.

Els més petits són els que d'una manera més innocent exposen les seves idees. Pel que fa als més grans, hi ha sentiments diferents i percepcions contraposades quant a aquest tema.

X:	Parlar més (en català), a casa, amb els amics, escoltant música, a la TV. Així t'acostumaràs més (...) perquè si ara parlem en castellà i molts anys així el català s'olvida. Passaria igual com les pessetes ... CEIP Castell Ciuró.
Alfred:	És injust perquè acabaria extingint el català. IES El Palau. ESO.
Julia:	Millor! (...) la lengua oficial de España es el castellano! IES El Palau. ESO.
Núria:	(...) vaig canviar d'escola l'any passat i a l'altra escola parlava sempre en català (...) i vaig arribar (...) i ara si em parlen en castellà, contesto en castellà. Cada cop menys gent parla català. IES Bernat El Ferrer. ESO.

Hi ha també referències a la història i a les conseqüències de la guerra civil amb el règim dictatorial de Franco, la repressió i manca de llibertats i tot el que comportà per a Catalunya. Per a alguns, també, és la causa que tota una generació no va poder estudiar en català.

Jorge:	Jo crec que va ser per culpa de Franco. Franco no deixava que aquí estudiessin català a l'escola. CEIP Pont de la Cadena.
--------	--

Marcel:	Pues encara que a Catalunya hi hagi igual de gent catalana que castellana, doncs que es parla més el castellà, a lo millor els catalans s'hi han acostumat. CEIP Balta i Elies.
---------	--

Sorgeixen alguns estereotips en relació a la manera que la gent no catalana percep els catalans i viceversa.

Belén:	Jo crec que molts castellanoparlants tenen la idea que els catalans són molt tancats en això del seu idioma perquè els catalans mateixos s'han pensat que la resta, els castellanoparlants, no els entenen (...) no veuen les dues opcions...perquè Catalunya ha ensenyat aquest model. Jo sóc de Salamanca i veig que tenen la idea (...) i aquí no passa tant com es pensa a fora (. ..) aquí els catalans només defensen la seva llengua. IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
Magda:	Jo crec que ens tenen ràbia, sí, perquè només que miris les notícies, algun canal, al París Dakar, vale, va guanyar un català i a un canal van dir que va guanyar un espanyol... IES Bernat el Ferrer. Batxillerat.

A.5. *Respecte per l'altre*

El concepte de l'alteritat i la interpretació del respecte en la situació que es dona en el contacte de llengües i la llengua de Catalunya és divers i controvertit. Parlar la llengua de la persona nouvinguda o ajudar-la a parlar la llengua del lloc d'acollida? Aquesta qüestió és delicada i amb diferents percepcions. Sovint amaga falsos prejudicis.

Així per a algunes persones el respecte passa per parlar castellà als castellanòfons. Altres opinions defensen que el respecte és parlar la llengua del país d'acollida. En aquest punt polèmic afloren també les sensibilitats en la percepció de les llengües minoritàries i les diferents ceences i identitats. Per una banda la conveniència d'integrar-se i parlar el català perquè és la llengua de Catalunya, i per l'altra la conveniència de parlar el castellà perquè és la llengua d'Espanya.

Rosa:	Es que Catalunya no es un país independiente, es una región de Espanya. Si fuera un país sí que tendría que hablar catalán, pero es una región de Espanya. IES El Palau. ESO.
X:	Yo si voy a un sitio y me hablan catalán, para mi no es una falta de respeto.
Sara:	... i més aquí que tenim tant immigrant i tant estranger.....Si no saben ni català ni castellà, tu els pots parlar català, perquè sinó no l'aprendran mai... IES Milà i Fontnals. Batxillerat.

Jordi:	Ha de ser més que això, ha de ser una mica d'orgull, ha de ser de dir, doncs si vaig a un lloc i estic allà, m'adapto. I els meus fills ja són catalans, doncs aprenc a parlar català. Potser no parlaré català sempre, però faré l'esforç... IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
Daniel:	Jo també crec que està bé per educació. Si et parlen en castellà... CEIP Estalella i Graells.

Hi ha una opinió força majoritària que l'actitud dels catalanòfons no facilita la pràctica i l'ús del català als nouparlants. Sorgeix força sovint la idea d'un relaxament important i molta comoditat per part de les persones que l'entenen, i que el podrien parlar, però que els resulta més còmode no fer-ho. I per tant, demanen una actitud positiva per part dels no catalanoparlants. I també l'esforç de parlar-lo, ja que és la llengua del lloc on viuen. És demana un sentiment de generositat per part de les persones nouvingudes en relació a la llengua. I òbviament un canvi d'actitud de les persones catalanòfones. Per tant creuen que hi ha un relaxament per ambdues parts.

Vicenç:	És més aviat perquè la gent es relaxa, no s'hi posa ... IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
Núria:	El meu germà que...els mateixos companys de classe li deien que per què parlava català... que si ells parlaven castellà, doncs que parlés castellà, doncs si estàs més còmode i ells t'entenen... IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
Jordi:	Si a Catalunya et retreguin que parles català....ja és per fotre'ls una hòstia... IES Milà i Fontanals. Batxillerat.

Per a alguns no cal triar la llengua Els castellanoparlants si no saben parlar català, no cal que el parlin, s'ha de donar espai a totes dues llengües. Per a alguns aquest fet passa per la no bilingüització dels castellanòfons. Aquest aspecte està lligat amb la no necessitat del català per a viure, per una banda, i la dificultat i/o comoditat per l'altre. I per últim el fet de no entendre la pluralitat cultural i lingüística.

X:	Jo crec que parlem castellà perquè com és la llengua oficial de tot Espanya. I el català només és de Catalunya, i molt poca gent la parla... CEIP Castell Ciuró.
Jordi:	Hi ha diversos factors, per una banda hi pot haver la gent que se senti espanyola i que no li doni la gana de parlar català, després la comoditat... IES Milà i Fontanals. Batxillerat.

La idea que saber llengües és una riquesa i com més llengües se saben millor, no és compartida per tothom. Més ben dit, de manera teòrica semblaria que sí, però hi ha opinions oposades. Per a algunes persones la llengua de Catalunya no té el mateix valor que el castellà.

Hi ha també una sensibilitat per part d'alguns nois i noies sobre el fet que representa comprendre i integrar-se en una nova cultura. Veuen la cultura i el fet cultural català important.

Enrique:	Depèn molt de la persona de si es vol adaptar o no es vol adaptar i aprendre l'idioma. Jo crec que és millor quan vas a un país nou, que no coneixes, adaptar-te a les seves costums, a tot, i serà millor per la seva integració (...) Jo crec que sí que el català és una llengua més i com més llengües sàpigues parlar, més bé. IES Milà i Fontanals. ESO.
Maria:	Si, però jo no pensaré que el català és millor que el castellà, al revés jo tinc dues llengües. Jo per respecte a l'altra gent, les he de saber parlar totes dues. IES Eugeni d'Ors. ESO.

A.6. El català no està de moda

En algun moments sorgeix la idea que el català, en cert ambients, no està de moda i és vist com la llengua de la gent gran. Per a alguns es pot tractar d'una qüestió passatgera.

A primària consideren que hi ha gent castellanoparlant que es pensen que el català és una llengua antiquada i que el castellà està més de moda. Consideren que no és qüestió de moda, sinó que no el volen aprendre i que darrera d'aquesta manca de voluntat "volen fer mal".

Aquesta idea de moda la centren dins l'àmbit de la gent jove. En aquest aspecte també s'apunta el tema de la llengua relacionada amb un grup social, una etapa educativa, l'ESO i amb la mentalitat. Així, comenten que hi ha grups que, només, veient-los, són susceptibles de parlar una llengua o l'altra (aquest aspecte es tractarà en un altre apartat). L'ESO és l'etapa on els nois i noies es deixen influenciar més pel grup, i finalment apunten aspectes relacionats amb mentalitats més obertes i progressites o més tancades i retrògades.

Magda:	A mi em sembla que aquí a Catalunya hi ha molta més gent que parla castellà que no pas el català. No l'utilitza. Jo crec que és una moda, també. ES Bernat el Ferrer. Batxillerat.
Manel:	Hi ha gent castellanoparlants que es pensen que el català és una llengua anticuada i es pensen que el castellà està de moda. CEIP Pau Boada.
Sheila:	És una moda, això, perquè al principi quan vas a començament de l'ESO, tothom va d'aquest pal i, clar, tu també has d'anar d'aquest pal,... i tothom tingui de ser igual... tothom anirà a parlar castellà ... IES Bernat el Ferrer. Batxillerat.
Núria:	No és que estigui de moda depèn del grup social que pertanys i són els teus amics, pues si parles el castellà seràs acceptat perquè van d'aquest rotllo, saps? Però no és que estigui de moda és un tipus de gent que sempre es marginen perquè no s'integren. Tenen una mentalitat tancada. És com retrocedir en el passat, saps? IES Eugeni d'Ors. Batxillerat.

A.7. El català, llengua marcada

En parlar del poc ús del català als centres educatius, sorgeix una qüestió que si bé no és majoritària si que és recurrent. Per a alguns nois i noies catalanòfons, sobretot de centres on hi ha una majoria castellanòfona, expliquen que senten una certa vergonya de parlar i dirigir-se a algú en català. És una diferència que no volen assumir perquè per a alguns no és ben vista. El raonament d'algunes persones per a resoldre aquesta situació és la d'usar la llengua majoritària i d'aquesta manera s'estalvien problemes.

Per a d'altres, és viscut amb tristesa i impotència de no poder parlar la pròpia llengua en un àmbit com el centre educatiu. I no ho comprenen. Aquest aspecte porta a raonaments del tipus que les persones catalanòfones són sempre les que han de supeditar-se i per altra banda la intolerància i manca de generositat de persones que han triat de viure a Catalunya.

Des del punt de vista teòric sorgeix l'explicitació que cal promoure el català i recuperar-lo i fer que la gent l'apregui i no s'avergonyeixi de parlar-lo. La llengua de la família també condiciona i té importància en el fet de parlar o no el català.

Per a alguna persona que pateix aquesta situació i que declara que ha hagut d'abandonar la seva llengua per a la interacció amb companys i companyes, la majoria dels quals han nascut a Catalunya, exposa que aquest fet li fa sentir un cert rancor cap al govern espanyol que va en contra de Catalunya. A alguna de les darreres entrevistes fetes després de les darreres eleccions, hi ha opinions que mostren una certa esperança amb el nou govern de Catalunya.

Una part important de les persones entrevistades diuen que cal un canvi radical per als catalanoparlants i parlar en català. Està clar que la majoria de castellans l'entenen. S'ha d'acabar aquesta vergonya

En entrar a l'institut hi ha alguna persona que ha hagut de canviar de llengua i adaptar-se al castellà per no sentir-se discriminada pels companys i companyes. Sovint han sofert mofes o han ridiculitzat els que parlaven català

Eric:	(...) aquí (a) Catalunya ya no per costum sinó hi ha gent que fins i tot li fa vergonya de parlar, de dirigir-se a algú en català. I això en un altre lloc és impensable (...) jo penso que s'ha de fer un canvi radical de la gent que sap parlar-lo i passar d'aquesta vergonya. Perquè està clar que la gent l'entén,(...) Jo penso que és l'única manera... perquè després ja només ens podrem lamentar. IES Joanot Martorell. Batxillerat.
Marta:	Hi ha molta gent que pensa així, però també hi ha altra gent que quan tu vols portar una conversa en català, al final has d'acabar cedint i parlar en castellà ...o risites o no t'entenen i es mofen de la teva llengua i et fa sentir molt malament. IES Joanot Martorell. ESO.

B. Usos lingüístics no familiars

B.1. Tria lingüística en la interacció

La tria de llengua és un tema recurrent en el camp de la sociolingüística catalana. Ha estat molt estudiat i continua sent motiu d'estudi. (Bastardas (1991, 1996, 2002)³⁶ Pujolar (1997)³⁷, Boix (1993)³⁸, Vila (2003)³⁹, Torres (2003)⁴⁰ per citar-ne alguns. Alguns d'aquests estudis estan recollits a *Treballs de Sociolingüística Catalana*⁴¹. Cal dir, però que cal afrontar aquest tema més enllà de la sociolingüística i veure-ho també des d'un pla psico-sòcio-lingüístico-cultural.

B.1.1. Canvi de llengua

Actualment, en una proporció molt majoritària, la població de llengua catalana, en l'ús interpersonal si l'interlocutor contesta en castellà, canvia de llengua. Sovint, també passa que persones catalanòfones en adreçar-se a una persona desconeguda ho fan en castellà. Igualment succeeix si aquesta persona, pel seu aspecte o pel seu accent, és percebuda com a estrangera.

Aquesta conducta, molt estesa, respon a unes normes socials de tria lingüística. La interiorització individual d'aquestes normes segons els contextos són percebudes, per algunes persones, com a manca de respecte si no se segueixen.

Així, ens trobem amb dos problemes importants que afecten de manera negativa l'ús interpersonal del català. Per una banda els hàbits i rutines interioritzats en la interacció i per l'altra de quina manera, amb quins arguments cal afrontar aquesta percepció força dominant sobre el concepte de "respecte o educació" en relació a la llengua d'aquelles persones que no tenen el català com a llengua inicial. Cal donar arguments tant per a uns com per als altres.

E.Larreula, M. Siguan, J. Sola diuen

"En el segle XXI sols sobreviuran les llengües (llengües petites) que es recolzin en la voluntat col·lectiva de fer tots els esforços necessaris per mantenir-les vives" "Avui" 23-I-2003.

³⁶ Bastardas i Boada, A.

1991 *Fer el futur*. Sociolingüística, planificació i normalització del català. Barcelona: Empúries.

1996 *Ecologia de les llengües*. Medi contacte i dinàmica lingüística. Barcelona: Proa.

2002 "Llengua i noves migracions: Les experiències canadenques i la situació a Catalunya" *Revista de Llengua i dret*, núm 37 (setembre), pàg.153-158.

2003 "Comunicacions institucionalitzades i comunicacions individualitzades, La complexitat de l'ús social de les llengües". *Treballs de Sociolingüística catalana*. L'ús oral del català. Dades, reflexions i propostes. Benicarló: Onada 2003.

³⁷ Pujolar, Joan. *De què vas, tio?* Barcelona: Empúries, 1997

³⁸ Boix, Emili. *Triar no és traïr*. Barcelona: Edicions 62, 1993

³⁹ Vila i Moreno, X. "Els usos lingüístics interpersonals no familiars a Catalunya. Estat de la qüestió a començament del segle XXI". *Treballs de Sociolingüística catalana*. L'ús oral del català. Dades, reflexions i propostes. Benicarló: Onada 2003.

⁴⁰ Torres, J. "L'ús oral familiar a Catalunya" *Treballs de Sociolingüística catalana*. L'ús oral del català. Dades, reflexions i propostes. Benicarló: Onada 2003.

⁴¹ *Treballs de sociolingüística catalana*. L'ús oral del català. Dades, reflexions i propostes, núm 17. Benicarló: Onada 2003.

Aquestes aspectes són temes recurrents a les entrevistes. Hi ha una part de joves que consideren una situació injusta pel fet que quan es vol portar una conversa en català s'ha d'acabar cedint i parlant en castellà. També constaten la tendència a parlar en castellà a la gent que vénen de fora, i afirmen que d'aquesta manera no es possibilita que les persones novingudes puguin parlar-lo. Consideren que aquesta actitud no facilita l'aprenentatge i la pràctica per als nous parlants.

Per a d'altres és una manca d'atenció. Creuen que si es tracta de persones de parla llatina que ja entenen el català, no els cal aprendre'l per a la comunicació. Aquest fet genera controvèrsia. S'hi afegeix també el fet, també molt estès, de parlar en castellà a persones de llengües no romàniques.

Eric:	També es perd molt el català, perquè els que som catalanoparlants davant d'un castellanoparlant, parlem molts cops castellà. Canviem la llengua (...) no l'aprenen mai perquè nosaltres ja no els hi facilitem. IES Joanot Martorell. Batxillerat.
Rashid:	Per exemple si vaig a un centre sanitari que parlen català entre ells i es dirigeixen a mi, ho fan en castellà, i no sé què fer. IES El Palau. Batxillerat.
Juan:	Eso es normal como saben ellos que hablas catalán. Dilo tu antes ... IES El Palau. Batxillerat.
Natalia :	Que li parlin català i si veuen que tu no saps, pues llavors que et parlin en castellà però la primera vegada que t'haurien de parlar seria en català. IES El Palau. Batxillerat.
Jordi:	Això sí que és veritat. A tota la gent que ve de fora se li parla en castellà (...) casi segur que el primer que aprendrà serà el castellà. Jo crec que hi ha un tansenfotisme. Som noslatres que hem de fer l'esforç, en canvi, si tinguéssim estat i això...pues encara que tinguéssim el castellà, igualment el català seria automàtic. IES Milà i Fontanals. Batxillerat.

Per a l'alumnat d'educació primària aquest tema el tenen molt clar. L'expliciten i donen arguments. Per a ells és un costum, un hàbit que va en augment. I fan referència a solucions institucionals i individuals.

Elba:	Parlar més a casa, amb els amics, escoltant música, a la TV. Així t'acostumaràs més. CEIP J. J. Ortiz.
Octavi:	Oriol (...) Si no el saben i els parles en català l'aniran aprenent com aquell anunci "Parla'm en català" CEIP Estalella i Graells.

Amb aquestes aportacions aquests nens obren un aspecte important i que es tractarà en un altre apartat en relació a les comunicacions institucionalitzades i les individualitzades. Aquest tema el tracta Bastardas seguint l'experiència quebequesa de Jean-Claude Corbeil (1980)⁴²(1999)⁴³ i Pradilla (2003)⁴⁴

"De fet, es tracta més aviat d'un continuum que abraça dos grans pols, amb situacions intermèdies de difícil catalogació. El primer fa referència a les comunicacions emeses pels organismes socials formals i pels individus que els representen l'administració oficial, ensenyament, mitjans de comunicació, etc.), i el segon donaria compte dels comportaments lingüístics dels individus com a ens particular en tota la gamma de situacions de privacitat"

Així el tema és recurrent en les converses i en els diferents àmbits de comunicació institucionalitzada, en el nostre cas la institució educativa i la privada en l'àmbit familiar i d'usos interpersonals.

Per a alguns no cal triar la llengua. Si els castellanoparlants, sigui quin sigui la seva procedència, no saben parlar català, no cal que el parlin, s'ha de donar espai a totes dues llengües. Per a alguns aquesta no bilingüïtzació de les persones castellanòfones està estretament connectat amb el fet ja esmentat que el català no és necessari. D'altres veus apunten, per una banda, la comoditat i la dificultat que comporta aprendre una llengua nova. Dins d'aquestes opinions també hi ha el fet de no entendre o no voler entendre el fet diferencial català.

X.	Jo crec que parlem castellà perquè com és la llengua oficial de tot Espanya. I el català només és de Catalunya, i molt poca gent la parla... CEIP Castell Ciuró.
Jordi:	Hi ha diversos factors, per una banda hi pot haver la gent que se senti espanyola i que no li doni la gana de parlar català, després la comoditat... IES Milà i Fontanals. Batxillerat

Es comenta el fet també recurrent en l'experiència d'alumnat de canviar de llengua en un acte públic no institucional, si hi ha dues o tres persones que no són catalanòfones. Es demana que es canviï de llengua. Això sol passar molt en reunions de classe. (Vegeu apartat d'educació).

Sara:	... si jo vaig en un altre país i hi ha una classe amb 60 holandesos i hi ha 2 castellans, dubto molt que canviïn de llengua i ens facin la classe en castellà, doncs jo crec que aquí les classes s'han de fer en català. Si ve aquí és per aprendre l'idioma d'aquí, si cal traduir, es fa. IES Eugeni d'Ors. Batxillerat.
Johnatan:	Hi ha algunes persones que diuen que el castellà i l'inglès són més importants que el català i que es parla més l'inglès que tots els idiomes CEIP Can Vidalet.

⁴² Corbeil, Jean Claude (1980). *L'aménagement linguistique du Québec*. Montreal: Guerin

⁴³ Bastardas, A. (1999) "Informe per a la Catalunya dels 2000." publicat a Fundació Jaume Bofill. Barcelona: Mediterrània. Pp.747.750.

⁴⁴ Pradilla, M. Àngel. (2003) "La llengua catalana a Catalunya: un futur incert" *L'Espill*, pp.135-142.

La idea de la riquesa que comporta saber llengües i com més llengües se saben millor, no és compartida per tothom, ja que per a algunes persones la llengua de Catalunya no té el mateix valor que altres llengües.

B.1.2. Conversa bilingüe

Algunes persones consideren que s'ha de mantenir la conversa en català, això pot ajudar a potenciar-ne l'ús, i només canviar quan realment no hi ha possibilitat de comprensió. Es considera que hi ha un relaxament i que cal un esforç dels propis catalans. I també ser capaços de mantenir converses bilingües. La majoria de joves veuen difícil de mantenir una conversa bilingüe. Per a alguns és una sensació que els incomoda i per a d'altres pensen que pot ser vist com una manca de respecte.

Camil:	A mi em costa parlar en una llengua diferent de la que m'està parlant l'altre interlocutor. I si coneixes una persona en una llengua es mantindrà... IES Eugeni d'Ors. Batxillerat.
--------	--

B.1.3. La llengua de coneixença

S'apunta un altre factor que té importància a l'hora de la tria lingüística. És el paper que juga en l'ús interpersonal la llengua en què les persones s'han conegut o han iniciat la seva relació. Aquest fet és habitual i, sovint, persones que s'han conegut parlant una determinada llengua se'ls fa difícil de trencar aquesta rutina.

Aquest fet sembla força estès. És per això que és important la llengua d'inici de relació amb les persones nouvingudes, ja que d'aquí se'n pot derivar l'ús d'una llengua o una altra.

S'apunta també el perill de la guetització que en moments sembla donar-se entre grups catalanòfons que ja saben que ho són amb grups castellanòfons.

Enrique:	La majoria de persones catalanoparlants, primer s'acostumen a parlar en castellà amb una persona que vingui d'un altre lloc i després ja no parlen català. No s'acostumen mai. IES Milà i Fontanals. ESO.
Eric:	En la majoria de casos és per costum. Si t'acostumes a una persona a parlar en un idioma ja no canvies. IES Joanot Martorell. Batxillerat.
Marta:	La base és que la gent no creï guetos entre els catalans amb el catalans i castellans amb castellans que hi hagués una diversitat. IES Joanot Martorell. ESO.

B.1.4. Comoditat i manca d'esforç, dificultat

Aquesta tria lingüística que fa que la gent opti per una llengua o altra en determinats àmbits o situacions, des del punt de vista d'aquests joves té diferents causes.

Per a uns aquests fets són fruit de la comoditat i manca d'esforç. Comoditat i manca d'esforç perquè els catalanòfons pel fet de dirigir-se i/o contestar en castellà no els faciliten l'adquisició de la llengua i per a ells els és còmode. Sempre són els catalanoparlants aquells que s'han d'adaptar.

A primària també creuen que hi manca d'esforç. Consideren que manca voluntat i interès, tanmateix hi ha opinions de persones d'altres països que creuen que parlar la llengua, en aquest cas la catalana, és un motiu per a la convivència i la integració.

Els més petits també aporten un aspecte nou relatiu a la dificultat que poden tenir les persones grans a l'hora de parlar una llengua nova. Hi ha una part emocional que aflora, ja que pensen amb avis o familiars i la dificultat que poden tenir o tenen per aprendre una llengua nova. Demanen que s'ha de ser comprensiu per a aquestes persones.

D'altres expliquen casos d'avis que l'han après i el parlen. Darrera aquestes creences i fets se'n poden extreure aspectes relacionats amb el nivell cultural de la família i l'entorn on es desenvolupa la vida quotidiana.

Els mateixos infants remarquen la dificultat que tenen les persones majors a l'hora d'aprendre una llengua si l'entorn no els és favorable. Algunes persones fan distinció entre el fet d'aprendre i parlar català de les persones que van arribar ja de grans i les que ho van fer de joves i les que han nascut aquí.

Emilia:	Ma mare va venir de Galícia i els meus avis també i la meva mare va aprendre català (...) però els mes avis encara no s'acaben d'acalalarar i ja porten aquí vint i pico d'anys i jo els hi parlo català i ells m'entenen, però a l'hora que han de parlar català ells no treuen ni una paraula. CEIP Pont de la Cadena.
Gemma:	La meva iaia fa temps que va vindre aquí. Vivia a Córdoba i ara fa classes de català per les iaies i cada dia porta deures i li dic que si vol que l'ajudi... CEIP C.Mestre Vilafranca
Marc:	A vegades la gent que ve de Cadis li sembla que el català és un idioma molt difícil, ja no vol saber res d'ell. No s'esforcen prou. CEIP Estalella i Graells.

S'introdueix un tema que es tractarà a part que és el de la ideologia i la identitat. Tema complex, difícil i delicat del qual se'n parlarà al corresponent apartat.

Jordi:	Hi han diversos factors, per una banda hi pot haver la gent que se senti espanyola i que no li doni la gana de parlar català, després hi ha la comoditat... IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
--------	---

B.2. La llengua familiar

B.2.1. Transmissió generacional

"En un país d'immigració com Catalunya, cal que l'ús interpersonal del català no depengui del fet d'haver-lo après en família, i que sigui usat espontàniament pels ciutadans amb altres llengües familiars. L'escola és un dels pocs llocs on tots dos reptes poden abordar-se de manera conjunta"

Xavier Vila i Moreno

Un dels factors que juga un paper decisiu en la transmissió lingüística intergeneracional és la composició lingüística de les parelles. La llengua familiar té molta influència i fa decantar parlar una llengua o una altra tant al centre educatiu com a fora. És per això que cal un canvi radical en la pràctica sociolingüística dels centres de secundària.

Cal distingir entre la llengua familiar i la llengua que es parla fora de casa. I de la llengua que es parla fora de casa, s'hauria de fer, també, una distinció entre la llengua d'ús en l'àmbit educatiu i la dels altres àmbits.

Per parlar català bé no hi hauria de tenir res a veure la llengua familiar. Així és possible compartir la llengua familiar en castellà i la llengua catalana que hauria de ser la llengua apresada i usada en tot l'àmbit educatiu. La llengua comuna.

L'entorn, òbviament, afavoreix aquesta competència, però precisament coincideix que els centres on l'entorn no afavoreix la interacció en català, corresponen als instituts on la pràctica docent està lluny de ser l'adequada i, per tant, no possibilita l'assoliment de la competència oral.

La manera d'entendre el fenomen de contacte lingüístic, la pluralitat, el coneixement i la integració a Catalunya també semblen tenir un paper important a l'hora de veure la necessitat de la tria lingüística amb els seus descendents. Per a algunes persones és vist com un actiu i una manera d'integrar-se.

Hi ha persones que creuen que l'edat d'arribada dels pares és fonamental, per a d'altres la lliguen amb el fet de tenir estudis o no. Així les persones que han pogut estudiar i tenen cultura l'aprendran, les altres no. Les persones catalanòfones que no han rebut el català per transmissió generacional tenen segons el context (social, familiar...) diferents punts de vista.

Susana:	Els meus avis eren de fora, d'Andalusia i Saragossa i van vindre aquí i entre ells dos parlen castellà, però als seus fills els hi parlen català. IES Bernat el Ferrer. ESO.
Damian:	Jo crec que és diferent pares andalusos que ser andalus. Ella ha nascut a Catalunya per això parla català, però si fos que ve ...i no ha anat a l'escola aquí, no crec que parlaria català perquè no tota la gent que ve de fora parla català. IES Bernat el Ferrer. ESO.
Sara:	...al català accedeix la gent de cultura. La gent que ve a estudiar a Catalunya els hi fan aprendre català, però la gent que no estudia i és la que hi ha més, pues moltes vegades no pot aprendre el català...i amb els seus fills parlen castellà. IES Joanot Martorell. Batxillerat.

B.2.2. Tria lingüística en l'àmbit familiar

La tria lingüística en parelles mixtes és un fenomen a estudiar, així a grans trets i a partir de les dades quantitatives i qualitatives es pot deduir que a les zones de forta castellanització la tria és a favor del castellà, és a dir preval la llengua ambiental, mentre que a les zones de més barreja lingüística sovint la tria es decanta pel català.

A les entrevistes es podia constatar com nois i noies de parla catalana explicaven que el pare o la mare eren d'Andalusia, Extremadura... I nois i noies no bilingüitzats de manera efectiva i amb un català gens col·loquialitzat comentaven igualment que el pare o la mare havien nascut a Catalunya i parlaven català, però no era la llengua triada per la família.

Segons Torres (2003)⁴⁵

"Un dels factors que juga un paper decisiu en la transmissió lingüística intergeneracional la composició lingüística de les parelles. Aquesta determina en bona part la llengua que es parlarà als fills i per tant la seva llengua inicial"

En aquest punt cal remarcar que el context condiona en gran manera la tria lingüística dels cònjuges. Així els testimonis dels nois i noies de 2a generació d'immigrants estudiants d'ESO I de batxillerat, una bona part tenen una competència en català oral i col·loquial. Fins que no aportaven l'experiència personal no se sabia que el pare o la mare no provenien de Catalunya, però la llengua d'adopció havia estat el català. Fet que no passa al Baix Llobregat on en la mateixa situació la tria lingüística és majoritàriament a favor del castellà.

Manel:	Crec que també influencia molt els pares, perquè si un pare és castellà, doncs ell segurament parlarà més castellà que no pas català CEIP Pau Boada.
Sandra:	Jo crec que és els pares perquè si et parlen en castellà...a veure el meu para és català i la meva mare castellana i parlen els dos castellà per no liar-me, perquè el català de vegades em lia i jo sóc catalana i em passa això... CEIP Pau Boada.

Hi ha testimonis de descendents de parelles bilingües que expliciten que han optat pel castellà. Diversos són els motius. A part del context, sorgeix la manca d'estudis, el franquisme que va reprimir l'ús i l'ensenyament del català del pare o la mare i, també, el nivell d'estudis de la parella.

Hi ha la creença que si el català es passa de generació en generació no es pot perdre. Seria un perjudici per Espanya que es perdés el català. És una cultura més i una comunitat rica. Diuen que Espanya sense Catalunya i Euzkadi no seria res perquè són comunitats riques.

Oscar:	Hi ha gent que ha anat a l'escola després que es comencés a fer l'ensenyament en català que realment aquesta gent entén i sap parlar català, en canvi la gent que va venir als anys 60 o 70, ja de gran, n'hi han molts que l'entenen, però no el saben parlar. IES Bernat el Ferrer. ESO.
--------	---

⁴⁵ Torres, J. (2003). "L'ús oral familiar a Catalunya". *Treballs de Sociolingüística Catalana*, 17 pp.47.76.

Vanessa:	(...) el meu pare és d'Andalusia, però la meua mare és d'aquí i quan anava a l'escola ja no donaven català... parlo del franquisme i això ha influït ...no va aprendre català. I el meu pare és de fora, així que sempre hem parlat castellà. IES El Palau. Batxillerat.
Elena:	Els meus avis també són de fora (...)I ells van venir aquí i no tenien estudis. Si no tens estudis és molt més difícil aprendre una llengua...Els l'entenen i poden fer l'esforç de parlar-lo i sempre han volgut que els seus fills aprenguin català i parlin català, però ells amb els seus fills si que els han parlat castellà i lo que no troben gens bé, persones que els diuen si no parles català, no ets català. Ells se senten catalans, però és que no poden... IES Bernat el Ferrer. ESO
Victòria:	La meua mare tampoc va tindre estudis i des de que va arribar aquí, d'Andalusia, va començar a parlar en català... IES Bernat el Ferrer. ESO.
Vicenç:	És aquest el problema. La gent no s'esforça. IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
Maria:	Però depèn de la persona si s'acostuma d'hora i té bon aprenentatge. Diuen que és més fàcil aprendre les llengües de petit. IES Bernat el Ferrer. ESO.

Hi ha nois i noies la família dels quals procedeix de la immigració intraestatal de segona generació que no s'han bilingüïtzat de manera efectiva i no tenen consciència que els seus progenitors també van formar part d'una immigració. No tenen clar el fet diferencial català i creuen que els únics que s'han d'adaptar a la llengua d'aquí són les noves migracions. Per a alguns "els altres". En preguntar qui són els altres responen que els marroquins.

Quan parlen de la llengua d'"aquí", és a dir de Catalunya hi ha opinions i creences divergents. Per a alguns joves la llengua d'aquí és el català, per a d'altres (potser no la majoria) la llengua d'aquí és el castellà. Per a alguns el català i el castellà. Sovint són nois i noies que viuen en zones on la interacció en català no és un fet habitual.

Julia:	Bien porque es él el que viene o sea llega a un sitio que lo más lógico es que se adapte él, que no el profesor a él, aunque tambien es correcto, pero es cómo cuando vienen los imigrantes aquí, pues se tienen que adaptar ellos, no nosotros (los españoles) a ellos (...) los árabes. IES El Palau. ESO.
Jordi:	Es parla més el castellà que el català. IES El Palau. ESO.
Jose:	Jo crec que és la influència que ens donen, perquè jo crec que a casa, a mi per exemple, el pare i la mare em parlen castellà i veig canals que donen a la tele, la majoria són en castellà. Sols n'hi ha dos en català(...) Si tenim dues llengües perquè tens que dir-li que no te parli amb la llengua en que ell vol. És una mica de respecte... IES El Palau. ESO.

Eva:	Però vénen més gent, però els que no s'adapten són els àrabs. Tenen un altre llenguatge. Hi ha gent que ve de fora per exemple, argentins, també els tenim que ajudar una mica. IES El Palau. ESO.
Alfred;	Tots els catalans saben parlar el castellà (...) És injust perquè acabaria extingint el català. IES El Palau. ESO.
Julia:	Millor! Si los andaluces supieran hablar en catalán, vale que vengan i que hablen catalán, pero si no saben ...que aprendan tambien, pero la lengua oficial de España es el castellano. IES EL Palau. ESO.

La immigració de països de sudamèrica, malgrat constatar que no tenen cap problema per a viure en castellà i la relació i desenvolupament de la vida quotidiana, sí que hi ha una tendència i una certa sensibilitat a pensar que han d'aprendre la llengua del país on han anat a viure. Malgrat tot se'ls fa difícil l'aprenentatge en les zones abans esmentades. Hi ha potser més comprensió a l'hora d'entendre la necessitat de saber parlar la llengua catalana que no pas alguns nois i noies de la resta de l'estat amb poca consciència d'aquest fet lingüístic i cultural.

Quant a la immigració de parla no romànica hi ha el testimoni d'alguns magribins que malgrat haver-se iniciat en català han hagut de renunciar-hi pel context en què es troben i per l'hàbit de persones catalanoparlants de dirigir-se'ls en castellà. I també per la no continuïtat del català com a llengua vehicular a l'educació secundària.

En tots els casos contrasta per una banda la bilingüització, no consolidada, dels nens de l'educació primària amb l'ús gairebé monolingüe en alguns centres del castellà a la secundària. Les consideracions extremes sobre aquest fet són diverses.

Malgrat haver-hi testimonis d'intolerància i incomprensió sobre la diversitat cultural i lingüística de l'estat espanyol per part de joves procedents de la resta de l'estat, la majoria considera que el català hauria de ser la llengua més parlada, ja que és la llengua de Catalunya. Cal remarcar que hi ha una bona part d'alumnat de secundària, més generalitzat a Vilafranca, però també al Baix Llobregat, sobretot als cursos de batxillerat, on diuen no entendre el canvi lingüístic que es dona entre primària i secundària.

C. Llengua i educació

C.1. Llengua vehicular de l'educació

La llengua de l'educació, la llengua vehicular i la de la interacció als centres educatius ha de ser en teoria la llengua catalana. La realitat, però és tota una altra. Vila i Moreno (2004)⁴⁶ En relació als usos lingüístics a l'escola diu:

"Si per guanyar l'escola s'entén fer del català l'única llengua vehicular de docència a (pràcticament) totes les escoles de Catalunya de la mateixa manera que el castellà ho és a Andalusia o Castella, no es pot dir que s'hagi assolit aquest objectiu. Si en canvi per "guanyar l'escola" s'entén convertir el català en la llengua vehicular àmpliament predominant a la gran majoria de centres escolar de Catalunya aquesta fita sembla a grans trets assolida a l'ensenyament primari, i pendent encara al secundari"

⁴⁶ Vila i Moreno, X. *Llengua Societat i Comunicació* 1, 8-15

C.2. La llengua vehicular de l'educació: primària vs secundària

En tractar el tema de la llengua vehicular i d'interacció professorat alumnat, la majoria de les persones entrevistades de secundària constaten que a l'escola primària es parlava més en català. Expliquen que el català era la llengua vehicular de totes o gairebé totes les assignatures. La llengua d'interacció a l'aula i fora de l'aula amb els mestres també era majoritàriament en català. Si aquestes manifestacions es contrasten amb les dades estadístiques és evident que queden àmpliament confirmades.

Un altre aspecte és la llengua en què es relaciona l'alumnat. Aquest és un altre tema. I la majoria afirma que la llengua d'us interpersonal al pati és el castellà, tant a primària com a secundària. Exceptuant alguns petits grups que mantenen el català, fet que es dona en alguns centres de Vilafranca.

La llengua predominant a molts centres de secundària és el castellà. Hi ha centres del cinturó industrial on la llengua vehicular d'una bona part de les assignatures és en castellà. Igualment la llengua de la interacció alumnat-professorat fora de l'aula. Hi ha una part de joves que considera injusta aquesta pràctica establerta. Per una banda, pel dret a rebre l'ensenyament en català i, per l'altra, perquè impossibilita l'aprenentatge de la llengua a les persones que no la tenen per transmissió generacional. És, però, un tema controvertit i depèn de l'entorn, la sensibilitat i les creences que es tenen lligades a aquest fet.

Pel que fa a la primària la majoria coincideixen que la llengua vehicular és el català. Saben però, per la informació de germans o altres persones que a la secundària no és així, i que la llengua que predomina, sobretot, en centres del cinturó industrial de Barcelona és el castellà.

Haydé:	Que escolto més el català en l'escola pels professors que al carrer. I això que estem a Catalunya que es parla en català. CEIP Matilde Orduña.
Mustafà:	Això és com jo aue he vingut del Marroc i no sabia res, ni català ni castellà. Vaig començar a anar a l'escola i quan ja he anat a l'escola els nois i la mestra em parlaven en català i de mica en mica anava aprenent (...) Jo crec que jo que he vingut d'un altre país i estic aprenent el català i el castellà, no? I perquè no s'oblidi el meu idioma els dissabtes i els diumenges que no faig re, vaig a una escola d'àrab. CEIP J.J. Ortiz.
Màrius:	Que els professors de mica en mica me'l van ensenyar molt bé i ara quan vaig a casa d'un amic que la seva mare és catalana, pues parlo en català. CEIP Pau Boada.
Ramon:	Que al cole ensenyen més català perquè és la llengua de Catalunya i al col·legi sempre es parla català. CEIP Pau Boada.

Per a l'alumnat de secundària des del record confirma que a l'escola de primària la llengua vehicular i d'interacció mestre-alumne era el català. Tots els nois i noies manifesten, però, de manera majoritària, que al pati la llengua que més s'usava era el castellà.

Comparen aquest fet sociolingüístic a l'educació primària amb la realitat que viuen a l'educació secundària i constaten la diferència que hi ha hagut.

Cal remarcar que als centres de Vilafranca de secundària la realitat és diferent i, malgrat pot haver-hi alguna(es) classes en què s'imparteix en castellà, ho veuen com un fet negatiu i declaren que no entenen el perquè. Saben, també, que la realitat del seu centre és força diferent dels centres del cinturó industrial de Barcelona. En algun moment en parlen.

Sílvia:	La diferència de l'escola a aquí...quasi bé ningú parlava en castellà i vaig arribar aquí i la majoria d'alumnes parlen en castellà entre ells. Hi ha un grup reduït que sí que parlem entre nosaltres en català. Jo, personalment, amb la majoria parlo castellà. IES Bernat el Ferrer. ESO.
Elena:	Jo a l'escola quasi sempre els professors ens parlaven en català i això generava que si algú era castellà, doncs intentava d'aprendre el català. En canvi, aquí hi ha molts professors...la majoria que parlen en castellà, però jo igualment segueixo parlant en català. IES Bernat el Ferrer. ESO.

Hi ha algunes veus que demanen explicacions a les institucions, ja que consideren, en primer lloc, que haurien d'haver vetllat pel compliment de la normativa i, en segon lloc, pel fet d'haver deixat l'educació secundària sense cap tipus de control en matèria sociolingüística. També hi ha dubtes sobre la legalitat i la normativa vigent. Aquest buit porta problemes i controvèrsies.

Jordi:	És que no ho entenc... però com poden fer les classes en castella. És per fote tots els dirigents de Catalunya per un lloc...però és que...com pot ser que els catalans siguin els perjudicats? Jo per exemple a química m'ho noto...(en castellà no m'entra) jo crec que es tindria de tenir per norma fer totes les classes en català, el 100/100 i si no que vagin en un lloc diferent dels PPCC. IES Milà i Fontanls. Batxillerat.
Pau :	Però no és obligatori que totes les classes siguin en català? O sigui això també ...no podem negar que això és Espanya i els funcionaris arriben de tot l'estat... que hi hagi cursos de català gratuïts i en un marge de temps ... IES Milà i Fontanals. Batxillerat.

Així els testimonis extrets des d'una òptica més catalanista mostren el seu descontent i incomprensió sobre una situació que no s'hauria d'haver donat. I es pregunten sobre quina ha de ser la competència lingüística del professorat que imparteix classes a l'educació secundària. I quina és la normativa i qui l'ha de fer complir.

Jordi:	Pero si vas un lloc i la teva feina consisteix a donar les classes en català , per collons has de saber parlar català o sino vés-te' n a un altre lloc on puguis fer classes en castellà. Perquè si tu siguis de fora no pot ser que els alumnes es vegin perjudicat. És que no ho entenc per enlloc. IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
--------	---

X	La Generalitat es té que cuidar que el català es conservi i que a l'escola pública els professors parlin en català als alumnes. IES Eugeni d'Ors. Batxillerat.
Sara:	Si es vol que el català tingui salut , ja no només hospitals ... i l'ensenyament, sinó arribarà un moment que no es parlarà... IES Eugeni d'Ors. Batxillerat.

Hi ha alumnes, sobretot de batxillerat, de centres del cinturó industrial de Barcelona on l'entorn no facilita la interacció en català que se senten perjudicats, perquè l'institut no els ha possibilitat una bilingüïtzació efectiva. Per a alguns no s'està complint una normativa i per a d'altres és una manca de respecte per a les persones que no tenen el català com a llengua familiar.

Òscar:	Jo opino que a l'escola primària tots els professors, excepte el de castellà, ens parlaven en català i al venir aquí a l'institut vaig observar que hi havia aquí a l'institut molts alumnes que tots eren castellans i que alguns professors també donaven la matèria en castellà. I sí, és cert que a l'escola primària es fa servir més el català que a la secundària. IES Bernat el Ferrer. ESO.
Vanessa:	A l'escola casi tots els dies em passava parlant en català, però ara aquí a l'institut, que no es fan les classes la majoria en català, ho trobo negatiu. IES El Palau. Batxillerat.
Francesc:	A l'escola es feia tot en català i vaig passar aquí a l'institut i vaig passar de parlar majoritàriament de català a parlar castellà i clar em trobo a Catalunya, i no és per res, però vaig fer el canvi aquest i ho vaig notar bastant. IES El Palau. Batxillerat.
Neus:	No és tan sols això, és que ja els professors d'entrada et parlen en castellà i tenim assignatures que els llibres els tenim en català i els professors donen la classe en castellà. T'estan dient vale pots parlar català, però aquí el que farem és parlar en castellà. ES El Palau. Batxillerat.
Juani:	Però si un a un professor le preguntas en catalán él no te dice que no le preguntas en catalán tu le hablas cómo quieras y el otro, si te entiende, te responderá cómo quiera. IES El Palau. Batxillerat.
Francesc:	La diferència és que ell és el professor i la seva responsabilitat dins de Catalunya seria motivar també la llengua catalana a més d'ensenyar l'assignatura que toca. (...) IES El Palau. Batxillerat.

És evident que hi ha una part de professorat que no imparteix la docència en català. No és el moment d'entrar en consideracions sobre les funcions que ha d'exercir la direcció dels centres i l'administració educativa. Pel que fa a les causes poden ser diversos hàbits i rutines adquirits, praxis malentesa, manca de projecte educatiu i de control de l'administració competent...

Pel que fa a l'alumnat procedent de les noves migracions i la llengua catalana hi ha opinions diverses. Algunes creuen que representa una manca de consideració per a les persones nouvingudes el fet de no tenir possibilitat d'aprendre català. Per a d'altres és vist com un problema afegit per a aquestes persones.

Maria:	Jo crec que el problema està a les escoles perquè moltes vegades a les escoles és tan patètic, per no dir penós, que arribi un immigrant de fora...no els hi donin ni opció a aprendre'l, només mà d'obra barata...És té que començar des de baix, a l'escola perquè pugin les generacions bé. Jo entenc que a una persona gran li costi d'aprendre'l... IES Eugeni d'Ors. ESO.
--------	--

En parlar de la competència en llengua catalana del professorat, alguns nois i noies apuntaven que professors de parla castellana, però amb ganes d'impartir l'assignatura en català, es troben davant d'una classe, en el cas de Vilafranca, que no valora l'esforç que fa el docent i és un motiu de burla. Els mateixos alumnes feien autocrítica davant d'aquest fet.

Sara:	Sí però de vegades ... nosaltres ...a l'ESO ... una professora de l'ESO (...) li retrèiem que no parlés en català ... o no no lo hablo bien...Un dia va ser arribar a classe i dir una sola paraula en català i es que vamos, vam estar rient setmanes. I, clar, la tia què va fer. No va tornar a parlar més en català. IES Milà i Fontanals. Batxillerat.
-------	--

Aquesta resposta davant d'una persona que intenta expressar-se en català és un fet que també han comentat altres persones, no forçosament de l'àmbit educatiu, que sovint han de vèncer la timidesa i això comporta un descoratjament.⁴⁷

Aquest és un tema que cal afrontar des de l'administració i donar-li resposta. És evident que aquella frase que es va fer famosa "tot professor és professor de llengua" no és certa. . No només cal donar opcions a les diferents necessitats lingüístiques del professorat per al seu reciclatge, sinó que cal abordar el tema com a formació inicial de les persones de totes les disciplines que es pensen dedicar a la docència. Així calen nous plans d'estudi que incloguin l'aspecte sociolingüístic. I també ajuts adequats a les necessitats de cada centre en particular.

Hi ha alguns nois i noies que creuen o almenys associen que els alumnes que no estan interessats per aprendre i parlar el català es corresponen a aquells que no els importa acabar o no l'ESO.

Carme:	la gent que vol continuar estudiant hi té interès...A l'ESO es veu clar, la gent que no vol passar ni l'ESO què li importa el català! IES Eugeni d'Ors. Batxillerat.
--------	---

⁴⁷ Vegeu "Veü Pròpia" organització de nous parlants a favor de la llengua. <http://www.veuproopia.org>

Per a la majoria de joves de famílies castellanòfones l'entrada als instituts on no es donen les condicions que s'haurien de donar, representa una aturada i consegüentment un retrocés dels usos lingüístics iniciats a l'escola. I si es té en compte el nou sistema educatiu de la LOGSE que comporta estar dos anys menys a l'educació primària, queda patent que encara agreuja la situació.

El català és per a molts alumnes només la llengua d'una assignatura, en un registre estàndard i, de vegades, ni això, ja que pel fet de no usar-la no es reconeixen en aquesta llengua.

Imma:	Aprendre'l...Tothom els sap, el que cal és usar-lo. IES Bernat el Ferrer. Batxillerat.
Rashid:	Yo lo hablo cuando puedo. Fa sis anys que visc aquí. IES El Palau. Batxillerat.
Vanessa:	A tot arreu hi hauria d'haver aquesta motivació per la llengua almenys als llocs públics. IES El Palau . Batxillerat.

Hi ha altres opinions i creences que s'oposen al fet que la llengua vehicular hagi de ser el català. Això es dona, sobretot, a centres on la població és majoritàriament castellanòfona no bilingüïtzada efectivament, malgrat haver nascut i estat escolaritzats a Catalunya.

Aquestes creences semblen força esteses entre una determinada part de joventut. És evident que si s'ha arribat aquí cal cercar quines són les causacions que han conduït a aquesta situació. És clar que l'alumnat no n'és responsable.

Hi ha una rutina molt generalitzada entre una part de professorat tant pel que fa a la llengua vehicular de coneixements com la de l'us interpersonal de pensar que davant d'una majoria d'alumnat castellanoparlant s'ha d'usar la llengua castellana. Només cal entrar a alguns instituts i parlar l'orella per adonar-se de quina és la realitat sociolingüística del centre. Berrio comenta⁴⁸

"Als instituts, ni la direcció dels centres ni l'autoritat educativa excerceixen cap mena de pressió sobre el professorat perquè utilitzin el català a les classes, per la qual cosa cada professor fa la classe en la llengua que vol (...) o dit d'una altra manera, el sistema educatiu incompleix la legislació lingüística".

Rosa:	Si estudias una cosa por ejemplo tecnologia o naturales i sólo las aprendes en catalán, yo creo que es mejor en castellano porque puedes explicarlo mejor dentro de España. IES El Palau. ESO.
Julia:	Las clases de catalán tendrían que ser optativas porque por ejemplo viene un chino, un árabe o lo que sea porque tienen que aprender el catalán? Vale que está aquí, pero ...las clases todas las tendrían que dar en castellano IES El Palau. ESO

⁴⁸ Berrio, A. (2004) *Contra el liberalisme i el cofoisme lingüístics*. València: Contextos 3 i 4.

José	Los profesores tendrían que hablar las dos lenguas. Cada uno que hable la lengua que quiera. IES El Palau. ESO.
------	--

Es produeixen tensions quan algun professor pregunta en quina llengua prefereixen que imparteixi la classe, fet que han explicat que és freqüent. També es manifesta que aquesta situació es repeteix en conferències o informacions que sovint es fan als instituts, ja sigui com a temes transversals o d'altra tipologia. Així la persona en qüestió abans d'iniciar l'exposició demana en quina llengua volen que parli...! el conflicte està servit.

Així sembla que la tendència ha estat la d'abdicar de la llengua que ha de vehicular l'ensenyament-aprenentatge. Aquest fet condiciona l'ús interpersonal entre professorat alumnat fora de l'aula en totes les altres comunicacions, tant formals com informals que hi ha en un centre educatiu.

No es pot ser innocent i pensar que en cas de donar-se les condicions necessàries i de compliment de la llei, el problema de la llengua estaria solucionat. És evident que no, però, hi hauria canvis substancials dins l'àmbit educatiu, sobretot, de les aules i els passadissos. El pati ja sabem que és tot un altre tema.

Antoni:	No és només a les universitat, a molts centres escolars passa aquesta cosa. El castellà és l'idioma que es parla més entre els estudiants. Moltes vegades els profes per poder explicar millor als alumnes utilitzen el castellà en comptes del català que és el que tindrien que utilitzar en teoria. IES Bernat el Ferrer. Batxillerat.
---------	--

També s'ha apuntat moments de tensió quan hi ha algun alumne que no vol parlar català a la classe de català. Igualment passa a la classe de castellà quan hi ha algú que es nega a parlar-lo. Així es pot constatar una actitud molt negativa en relació al respecte per les llengües d'altri. Hi ha però connexions clares amb aspectes ideològics i identitaris que es tractaran en un altre apartat.

Òscar:	Aquí hi ha diversos grups uns més espanyolistes altres més catalanistes. Llavors, clar hi ha gent que passa bastant del tema de la ideologia, llavors hi ha moments crítics per exemple quan s'ha de fer la classe de català hi ha persones espanyolistes que no volen fer l'esforç de parlar en català i llavors hi ha moltes tensions amb la professora, per exemple. IES Bernat el Ferrer. ESO.
--------	---

C.3. La interacció al centre educatiu

Hi ha dades i opinions que fan pensar que la llengua vehicular a l'aula condiciona la llengua de la interacció en els usos lingüístics més informals fora de l'aula (Vegeu anàlisi estadística). Així el nombre de professorat que imparteix en castellà no possibilita que la interacció professor-alumne en altres situacions, ja siguin de comentaris sobre aspectes de l'assignatura, com converses més informals als passadissos siguin en català. Aquest és un aspecte molt important. Si la llengua del centre educatiu, no pot incidir o no canvia els usos exteriors, què podem dir del fet que ni al centre s'utilitzi?

Hi ha idees que ningú no ha explicat ni argumentat ni legitimat sobre el fet de quina és la llengua de l'educació a Catalunya, sembla, teòricament, que es té clar a l'educació primària, però no passa el mateix a la secundària.

Així sembla que hi ha hagut un "laissez faire, laissez passer". Hi ha opinions de joves molt crítics amb aquesta situació. I demanen explicacions i responsabilitat a les institucions competents.

Hi ha també una altre aspecte que es deriva d'aquesta praxis educativa. Es tracta dels nois i noies procedents de les noves migracions i que s'incorporen a uns determinats centres i, per tant, a zones amb una alta concentració de població immigrant. ¿Amb quina autoritat moral es pot encoratjar uns adolescents que estan aprenent una llengua nova –TAE i aquest curs Aula d'Acollida- quan en incorporar-se a l'aula ordinària s'adonen, en molts casos, que no s'imparteix en la llengua que estan aprenent? A més a més, la llengua majoritària, la que senten als passadissos i la de la interacció, amb moltes de les situacions que es donen al centre és el castellà. És com construir castells a la sorra!

Així Bastardas diu:

"De fet, en les situacions d'alta concentració i segregació immigratòria, la llengua dels mestres serà un dels pocs vehicles eficaços de bilingüïtzació de la segona generació a l'edat biopsicològica òptima i abans que hagin d'accedir a la societat general i al mercat labora"

(...) "La política social educativa, per tant, si es vol que aquest factor sigui resolt, ha de preveure les estratègies necessàries de col·loquialització del català i d'encoratjament positiu per al seu ús entre els individus de L1 castellana, en especial els que tinguin un context social desavinent per a la pràctica de l'idioma no nadiu"⁴⁹ (...)

Hi ha algunes opinions que diuen que poden distingir en veure grups al centre aquells que són susceptibles de parlar català i els que no, segons la manera de comportar-se. També expliciten que això no sempre és compleix, però. En tot cas són percepcions significatives.

Manuel:	Jo crec també que a l'escola o sigui a primària l'ús del català és més extens, sí però quan arribes a l'institut hi ha més llibertat i queda separat els qui parlen català i castellà. IES Joanot Martorell. Batxillerat.
Sara:	És com si la gent que parla català s'amagués. Em vaig enterar aquest any de que ell parlava català i jo sempre parlo en castellà és la costum IES Joanot Martorell. Batxillerat
Sara:	Jo crec que hi ha persones que no perquè uns siguin més bons, sinó perquè (...) n'hi ha que veus que són grups que tan poden parlar una llengua com l'altra, però hi ha grups grossos que dius: aquests parlen tots en castellà. Això es veu. IES Eugeni d'Ors. Batxillerat.

⁴⁹ Bastardas, A, (1996) *Ecologia de les llengües pp. 136, .185*